

Diyanet Gazetesi 01.08.1988 Sayı:354

HAC ve MUKADDES BELDELER TOPLANTISINDA KONUŞAN DİYANET İŞLERİ BAŞKANI

Doç. Dr. Mustafa Said YAZICIOĞLU

"HAC İBADETİ YAŞLANINCA DEĞİL, FARZ OLUNCA HEMEN YERİNE GETİRİLMELİDİR."

Sayın Rektör Değerli İlim Adamları Muhterem Misafirler Hac ibadeti malumları olduğu üzere islâmiyet'in 5 temel esasından biridir. Asr-ı saadetten bu yana müslümanlar yol ve sayahat zorluklarına katlanarak, Hac ibâdetine ve bu ibâdetin ifasına gerekli önemi vermişlerdir. Özellikle Türk Milleti, ülkelerinin "Hicaz"a uzak bulunması sebebiyle, tarih boyunca hac seyahatini daima bir disiplin içinde ele almış, Anadolu'dan- Hicaz'a "hac kervanları" düzenlenmiş, aylarca süren bu yolculukta karşılaşılan güçlükler "Şiir", "destan", "ağıt" olarak san'at ve edebiyatımıza girmiş, yol güzergâhındaki uğrak ve mola yerleri hakkındaki hatıra ve efsaneler, Anadolu insanının hafızasında ve deyişlerinde almıştır. Çağımızda, ulaşım ve haberleşme imkânlarındaki gelişmeler şüphesiz hac seyahatında ortaya çıkan problem ve güçlükleri azaltmıştır. Fakat seyahat öncesi işlemler, seyahat esnasında ortaya çıkan ve önceden tahmin edilemeyen beklenmedik güçlükler, Mekke-Medine- Arafec ve Mina'da zaman zaman görülen problemler sebebiyle hac yolculuğu yine de çok yönlü, külfetleri ve güçlükleri olan bir seyahattir. Hac olayının bu problem ve güçlükleri göz önüne alınarak, hac seyahatının yurt içi ve yurtdışı bütün işlemleri 1979 yılından buyana devlet organizasyonu ile yürütülmektedir. Nitekim 1979 yılında Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulan "Hac Seyahati İle İlgili İşlerin Diyanet İşleri Başkanlığı'na Yürütülmesine İlişkin Bakanlar Kurulu Kararı"nda, hac ile ilgili işlerin, ilgili Bakanlık ve kuruluşlarla işbirliği yapmak suretiyle Diyanet İşleri Başkanlığı'na yürütülmesi öngörülmüştür. Bu hükümet kararnamesi 1980 ve 1983 yıllarında iki defa ta'dil edilmiş, son değişiklikle, "umre" ile ilgili hizmetlerin de, - yine ilgili kuruluşlarla işbirliği yapmak suretiyle- Diyanet İşleri Başkanlığı'na yürütülmesi kararlaştırılmıştır. 1979 yılında, yukarıda sözünü ettiğim Bakanlar Kurulu Kararına uygun olarak yürürlüğe konulan aynı isimli yönetmelik de yeni ta'dil ve ilâve hükümlerle geliştirilmiş; son olarak, "Hac ve Umre Seyahatlarıyla İlgili İşlerin Diyanet İşleri Başkanlığı'na Yürütülmesine Dair Yönetmelik" 1984 yılında yürürlüğe konulmuştur.

Bu mevzuat gereğince, 1979 yılından beri hac seyahati ile ilgili işlemler, ilgili Bakanlık ve kuruluşlarla işbirliği yapmak suretiyle Başkanlığımızca yürütülmektedir. 10 yıldan buyana Başkanlığımızca yürütülen önemli ve çok yönlü bir hizmetin, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesince milletlerarası seviyeden bir toplantıda ele alınması, ümit ediyor ve inanıyorum ki, bize ışık tutacak; konferans sonunda hac ibadetinin şartlarına uygun ve daha rahat bir şekilde ifa edilmesine yardımcı olacak fikir ve teklifler ortaya çıkacaktır. Burada geliştirilecek değerli görüş ve teklifleri, azami ölçüde uygulamaya intikal ettirmek üzere intizar ettiğimizi, konferansa katkıda bulunacak değerli bilim adamı ve uzmanlara şimdiden belirtmek ve duyurmak istiyorum. Değerli Bilim Adamları, Hac seyahatının tabiatında külfet ve güçlükler vardır. Tavafı, Sa'yi, Arafat ve Müzdelife'si ile, ülkemizden çok değişik iklim şartlarında gerçekleştirilen bu ibadet pek çok zorlukları da beraberinde getirmektedir. Türk hacılarının genelde yaş ortalaması 60 civarında olmaktadır. Bu, islâm ülkeleri arasında yüksek bir orandır. Bu durum, başta sağlık problemleri olmak üzere başka zorlukları da gündeme getirmektedir. Başkanlık olarak ülke çapında yapmaya çalıştığımız telkinlerle, hac ibadetinin yaşlanınca değil, ibadet farz olunca hemen yerine getirilmesinin gereği üzerinde durmaktayız. Ancak Türk toplumundaki bu yaygın anlayış ve uygulamayı, kısa sürede değiştirmek ve olması gerektiği asıl şekline çevirmek kolay olmamaktadır. Onbinlere varan bu ileri yaş gurubundaki vatandaşların, tabiat gereği zor olan hac ibadetini yerine getirmelerini temin gerçekten büyük bir olaydır. Sadece Hac ve Umre işleri ile meşgul olan müstakil bir kurum düşünülse, bir yıl boyunca aktif bir şekilde sürekli çalışmayı gerektiren bir faaliyet

söz konusu olacaktır. Bütün bu faaliyetler Diyanet İşleri Başkanlığının bir dairesi ile Türkiye Diyanet Vakfı'nın işbirliği sayesinde gerçekleştirilmektedir. Bu ölçüde bir meşguliyeti gerektiren hac olayı, Diyanet İşleri Başkanlığının yükünü büyük ölçüde artırmaktadır. Bu sebeple, Başkanlığımızın ana hizmet politikasında belirlenen görevleri yerine getirme açısından olumsuz bir durumun ortaya çıktığını da ifade etmek istiyorum. Ancak bununla beraber Diyanet İşleri Başkanlığı bir kamu hizmeti olarak üstlendiği bu görevi 10 yıldanberi basan ile gerçekleştirmiştir. Nitekim son yıllarda yapılan kamuoyu araştırmalarında vatandaşlara göre %95 oranında bir başarı seviyesine ulaşmıştır. Türk hacılarının büyük çoğunluğunun kara yolunu tercih etmesi, organizasyonun daha güç şartlar altında gerçekleştirilmesine sebep olmaktadır. Başkanlığımız vatandaşlarımızın en iyi şartlarda bu vecibeyi yerine getirmeleri hususunda yoğun gayretler sarfetmektedir. Ülkemizin Irak çıkış kapısı Habur*- da, vatandaşlarımızın gidiş ve dönüşte istirahat ve ihtiyaçlarını karşılayacak geniş tesisler yapılmıştır. Irak ve Suudi Arabistan'ın diğer gümrük kapılarında, Medine ve karayolu güzergâhının önemli noktalarında sağlık ve rehberlik tedbirleri alınmaktadır. Mekke ve Medine'de vatandaşlarımızın ikâmet ettikleri her mahallede telefonlu irtibat büroları 24 saat nöbet tutulan sağlık istasyonları kurulmaktadır. Ayrıca, her iki şehirde bazı cerrahî müdahalelerin yapılabileceği, röntgen cihazları ve tahlil laboratuvarları bulunan sabit hastahaneler kurulmaktadır. Medine ve Mekke'de daha kaliteli ikametgâh temini için her iki şehirde hac mevsiminde önce ekipler görevlendirilmektedir. Arafat ve Mina'da Türk hacıların ikamet yerleri tek parselde toplanmış; böylece her hacıya hizmet imkânı ve kolaylığı getirilmiştir. Bütün bunlara rağmen, ilgili ülkelerin iklim ve mahallî mevzuat durumları, uzun ve külfetli yolculuk şartları, "Tavaf ve Sa'ya", "Cemerât", "Arafat-Müzdelife- Mina intikalleri" gibi belli yerlerde görülen aşın izdiham vb. sebeplerle, hac organizasyonunda nerede, ne zaman, hangi problemlerin ortaya çıkacağı önceden bilinmemektedir. Ancak ortaya çıkan her problem, anında çözülmeye çalışılmakta, hizmetin daha verimli hale getirilebilmesi için her yıl edinilen tecrübeler ışığında yeni tedbir ve çareler geliştirilmektedir. Bu arada Suudi Arabistan makamlarının ortaya çıkan aksaklıkların giderilmesi ve hac ibadetinin en uygun şartlarda gerçekleştirmesi hususundaki olağanüstü gayretleri şükranla karşıladığımızı ifade etmek isterim. Bu konferans sonunda ortaya çıkacak değerli görüş ve teklifleri, uygulamaya intikal ettirmek üzere beklemekte olduğumuzu tekrar belirtmek isterim. Aynı tekliflerin kardeş Suudi Arabistanı ilgilendiren yönlerinin de bu ülkeye "sonuç metin" veya bildirisi olarak sunulmasında fayda umarım. Bu duygu ve düşüncelerle, "I.Milletlerarası Hac ve Mukaddes beldeler Konferansı" nın ülkemiz ve bütün islâm ülkeleri için hayırlı olmasını Cenab-ı Hak'tan diler, konferansı tertibeden Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanımız ve mesai arkadaşlarına, tertip heyetine, bu güzel hizmeti himaye lûtfunda bulunan sayın Rektöre, katkıda bulunacak bütün bilim adamı ve uzmanlara, yurtdışından teşrif eden değerli misafir ve ilim adamlarına teşkilâtım adına teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.